

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๙

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ให้มีความเหมาะสมและให้การบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกอบกับมติสภามหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้ เรียกว่า “ข้อบังคับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๙”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของทุกหลักสูตร ที่เข้าศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยแม่โจ้

“สภามหาวิทยาลัย” หมายความว่า สภามหาวิทยาลัยแม่โจ้

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

“คณบดี” หมายความว่า คณบดีหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออよ่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า คณบดีหลักสูตรสังกัด

“คณบดี” หมายความว่า คณบดีหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออよ่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณบดีที่หลักสูตรสังกัด

“ประธานหลักสูตร” หมายความว่า ประธานคณบดีกรรมการอาจารย์ประจำ หลักสูตร

“อาจารย์ประจำหลักสูตร” หมายความว่า อาจารย์ประจำซึ่งแต่งตั้งโดย อธิการบดี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ ควบคุมดูแลการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

“ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก” หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย แม่โจ้ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากอธิการบดีโดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการประจำบัณฑิต วิทยาลัย

“ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ” หมายความว่า บุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นบุคลากรที่ไม่อยู่ในสาขาวิชาการ หรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัยโดยไม่ต้องพิจารณาด้านคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ

“อาจารย์ประจำ” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยสายวิชาการ ที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์ ซึ่งมีหน้าที่ หลักทางด้านการสอนและการวิจัยโดยปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาตามภาระงานที่รับผิดชอบในหลักสูตรที่เปิดสอน

ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นหลักสูตรร่วมระหว่างสถาบัน หรือหลักสูตรความร่วมมือ ของหลายสถาบัน อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย กับอาจารย์ประจำของสถาบันอื่นให้ถือว่า เป็นอาจารย์ประจำในความหมายของข้อบังคับนี้ด้วย

“อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย” หมายความว่า บุคคลภายนอกหรือ บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีคุณสมบัติครบถ้วน และได้รับการแต่งตั้งจากอธิการบดีโดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

“อาจารย์พิเศษ” หมายความว่า ผู้ที่อธิการบดีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมิได้เป็น อาจารย์ประจำตามข้อเสนอแนะของคณบดี ให้ทำหน้าที่สอนนักศึกษาและรับผิดชอบรายวิชา ตามความเชี่ยวชาญของตนในแต่ละปีการศึกษา

“หลักสูตร” หมายความว่า หลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัย แม่โจ้ที่สภามหาวิทยาลัยอนุมัติให้เปิดสอน และผ่านการพิจารณาได้รับทราบ จากคณะกรรมการการอุดมศึกษาแล้ว

“หลักสูตรแบบต่อเนื่อง” หมายความว่า หลักสูตรปริญญาเอก และหลักสูตร ปริญญาโทที่ใช้ชื่อสาขาวิชาเดียวกัน มีรายวิชาส่วนใหญ่ร่วมกัน มีอาจารย์ประจำหลักสูตร ชุดเดียวกัน และใช้ระบบบริหารแบบต่อเนื่อง

“นักศึกษา” หมายความว่า นักศึกษาระดับปริญญาเอก นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง นักศึกษาระดับปริญญาโท และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทั้งภาคปกติ ภาคสมทบ หรือภาคพิเศษ และร่วมศึกษา เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

“อาจารย์ที่ปรึกษา” หมายความว่า อาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนักศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน ประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ๑ คน และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมอีกไม่น้อยกว่า ๒ คน เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับแผนการศึกษา การสอบวัดคุณลักษณะ การสอบประมวลความรู้ ให้คำแนะนำ ควบคุมและสอบคุณภูมิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือสารนิพนธ์ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขอื่น ๆ ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย สำหรับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย

“ดุษฎีนิพนธ์” หมายความว่า เอกสารเชิงวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ที่เรียบเรียงจากข้อมูลเชิงประจักษ์ อันเป็นเหตุเป็นผล โดยศึกษาอย่างละเอียดและเป็นระบบในเชิงวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับปริญญาโท เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่และอาจนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ โดยให้ถือปฏิบัติตามคู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยโดยอนุโลม

“วิทยานิพนธ์” หมายความว่า เป็นเอกสารเชิงวิเคราะห์ที่เรียบเรียงจากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นเหตุเป็นผล โดยศึกษาอย่างละเอียด และเป็นระบบในเชิงวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ในระดับปริญญาโท ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยให้ถือปฏิบัติตามคู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย

“การค้นคว้าอิสระ” หมายความว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเป็นระบบของนักศึกษาในหัวข้อที่ได้รับความเห็นชอบ ภายใต้คำปรึกษา ดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้รับมอบหมาย โดยให้ถือปฏิบัติตามคู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย โดยอนุโลม

“ปัญหาพิเศษ” หมายความว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างมีระเบียบแบบแผนทางวิชาการของนักศึกษาในหัวข้อที่ได้รับความเห็นชอบ ภายใต้คำปรึกษา ดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ได้รับมอบหมาย โดยให้ถือปฏิบัติตามคู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยโดยอนุโลม

“สารนิพนธ์” หมายความว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาในหัวข้อที่ได้รับความเห็นชอบ ภายใต้คำปรึกษา ดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้รับมอบหมายโดยให้ถือปฏิบัติตามคู่มือการเขียนวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยโดยอนุโลม

“ระยะเวลาการศึกษา” หมายถึง เวลาการศึกษาทั้งหมดที่นักศึกษาใช้เพื่อการศึกษาและสร้างผลงานทางวิชาการที่กำหนดไว้ในหลักสูตร อันได้แก่ การเรียนรายวิชา การทำงานวิจัย และการเขียนดุษฎีบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือสารนิพนธ์ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานดุษฎีบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์

ข้อ ๔ ให้บันทึกวิทยาลัยมีอำนาจ และหน้าที่ ดำเนินการ ควบคุม และอำนวยการให้การศึกษาระดับบันทึกศึกษาเป็นไปตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ บุคลากรมหาวิทยาลัยแม่โจ้และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาในระดับบันทึกศึกษาตามข้อบังคับนี้ต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบันทึกศึกษาที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการประจำบันทึกวิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๖ เพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับบันทึกศึกษาเป็นไปโดยเรียบร้อย คณบดีบันทึกวิทยาลัยอาจออกประกาศบันทึกวิทยาลัยเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามข้อบังคับนี้ได้

หมวด ๒

การจัดการศึกษา

ส่วนที่ ๑

ระบบการศึกษา

ข้อ ๗ การศึกษาในมหาวิทยาลัยใช้ระบบทวิภาค โดยแบ่งเวลาศึกษาในปีหนึ่ง ๆ ออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ ซึ่งเป็นภาคการศึกษาที่บังคับ คือ ภาคการศึกษาที่หนึ่งและภาค

การศึกษาที่สอง ภาคการศึกษาปกติหนึ่ง ๆ มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ และอาจเปิดภาคการศึกษาครึ่งวันได้ โดยมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๖ สัปดาห์ แต่มีช่วงโหมดการศึกษา ในแต่ละรายวิชาเท่ากับภาคการศึกษาปกติ ภาคการศึกษาครึ่งวันเป็นภาคการศึกษาที่ไม่บังคับ

ข้อ ๘ มหาวิทยาลัยใช้ระบบหน่วยกิต โดยจัดเนื้อหาวิชาที่สอนออกเป็นรายวิชา และกำหนดปริมาณความมากน้อยของเนื้อหาวิชาในแต่ละรายวิชาเป็นหน่วยกิต การกำหนดหน่วยกิตให้เทียบจากเกณฑ์กลาง ดังนี้

(๑) รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า ๑๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

(๒) รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

(๓) รายวิชาการฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

(๔) ดุษฎีนิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ ที่ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าไม่น้อยกว่า ๔๕ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยกิต

หลักสูตรที่ใช้ระบบการศึกษาในระบบอื่น ต้องมีหลักเกณฑ์ในการติดหน่วยกิต และรายละเอียดเกี่ยวกับการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคคณาจารย์ชั้นเดียว โดยต้องปรากฏในเอกสารหลักสูตรด้วย

ข้อ ๙ บันทึกวิทยาลัยอาจกำหนดเงื่อนไขสำหรับการลงทะเบียนบางรายวิชา เพื่อให้นักศึกษาสามารถศึกษารายวิชานั้นอย่างมีประสิทธิภาพ การลงทะเบียนที่ผิดเงื่อนไขของรายวิชาได้ให้ถือว่าเป็นโมฆะในรายวิชานั้น

ข้อ ๑๐ ให้บันทึกวิทยาลัยจัดการศึกษา โดยให้สาขาวิชา คณบฯ และอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการศึกษาในสาขาวิชานั้นแก่นักศึกษา

ข้อ ๑๑ รายวิชาหนึ่ง ๆ ให้มีรหัสวิชา และชื่อรายวิชากำกับได้

ส่วนที่ ๒

ระยะเวลาการศึกษา

**ข้อ ๑๒ ระยะเวลาการศึกษาให้เริ่มนับตั้งแต่วภาคการศึกษาที่นักศึกษาลงทะเบียน
แรกเข้าในหลักสูตรจนถึงภาคการศึกษาที่นักศึกษาสอบผ่านและดำเนินการครบถ้วนตามเกณฑ์
ของบัณฑิตวิทยาลัยและหลักสูตร**

**ข้อ ๑๓ ผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาเอก จะต้องใช้ระยะเวลาการศึกษา
ไม่เกิน ๖ ปีการศึกษา ในกรณีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วเข้าศึกษาต่อในระดับ
ปริญญาเอก จะต้องใช้ระยะเวลาการศึกษาไม่เกิน ๘ ปีการศึกษา**

**ข้อ ๑๔ ผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาโท จะต้องใช้ระยะเวลาการศึกษา
ไม่เกิน ๕ ปีการศึกษา**

**ข้อ ๑๕ ผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต และหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง จะต้องใช้ระยะเวลาการศึกษาไม่เกิน ๓ ปีการศึกษา**

**ข้อ ๑๖ ในกรณีมีเหตุสุดวิสัยทำให้นักศึกษาไม่สามารถสำเร็จการศึกษาภายใน
ระยะเวลาการศึกษา ให้ยื่นคำร้องต่ออาจารย์ประจำหลักสูตรเพื่อพิจารณาโดยลำดับ และให้เสนอ
เรื่องต่อคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย และอธิการบดีเพื่อพิจารณาอนุมัติ โดยให้เป็นไป
ตามระเบียบหรือประกาศของมหาวิทยาลัย**

ส่วนที่ ๓

ภาษาที่ใช้ในการศึกษา

**ข้อ ๑๗ การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาอาจใช้ภาษาไทยและหรือ
ภาษาต่างประเทศก็ได้**

**ภาษาที่ใช้ในการเขียนคุณภูมินพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ หรือรายงานการศักดิ์วารอิสรະ
หรือปัญหาพิเศษ หรือสารนิพนธ์ ให้เป็นไปตามที่อาจารย์ประจำหลักสูตรกำหนด**

ส่วนที่ ๔

หลักสูตรที่เปิดสอนและโครงสร้างหลักสูตร

ข้อ ๑๔ หลักสูตรที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา มีดังนี้

(๑) ระดับปริญญาเอก แบ่งการศึกษาเป็น ๒ แบบ โดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง คือ

(ก) แบบ ๑ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำดุษฎีนิพนธ์ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ หลักสูตรอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติม หรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้น ก็ได้ โดยไม่นับหน่วยกิต ดังนี้

แบบ ๑.๑ นักศึกษาในแผนการศึกษานี้ จะต้องสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่า ตามข้อ ๒๒ (๑) และจะต้องทำดุษฎีนิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๔๙ หน่วยกิต

แบบ ๑.๒ นักศึกษาในแผนการศึกษานี้ จะต้องสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ตามข้อ ๒๒ (๑) และจะต้องทำดุษฎีนิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๓๗ หน่วยกิต

ทั้งนี้ ดุษฎีนิพนธ์ตามแบบ ๑.๑ และแบบ ๑.๒ จะต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน

(ข) แบบ ๒ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำดุษฎีนิพนธ์ที่มีคุณภาพสูง และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ และศึกษารายวิชาเพิ่มเติม ดังนี้

แบบ ๒.๑ นักศึกษาในแผนการศึกษานี้ จะต้องสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่า ตามข้อ ๒๒ (๑) และจะต้องทำดุษฎีนิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๓๙ หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต

แบบ ๒.๒ นักศึกษาในแผนการศึกษานี้ จะต้องสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ตามข้อ ๒๒ (๑) และจะต้องทำดุษฎีนิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๔๙ หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต

ทั้งนี้ ดุษฎีนิพนธ์ตามแบบ ๒.๑ และแบบ ๒.๒ จะต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน

(๒) ระดับปริญญาโท ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๓๙ หน่วยกิต โดยแบ่งการศึกษาเป็น ๒ แผน คือ

(ก) แผน ก เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย โดยมีการทำวิทยานิพนธ์
ดังนี้

แบบ ก ๑ นักศึกษาในแผนการศึกษานี้ จะต้องสำเร็จการศึกษา
ระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ตามข้อ ๒๒ (๑) และจะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๓๐
หน่วยกิต มหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมหรือทำกิจกรรมทางวิชาการอื่นเพิ่มขึ้น
ก็ได้ โดยไม่นับหน่วยกิต

แบบ ก ๒ นักศึกษาในแผนการศึกษานี้ จะต้องสำเร็จการศึกษา
ระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ตามข้อ ๒๒ (๒) และจะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๑๒
หน่วยกิต และศึกษารายวิชาอีกไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต

(ข) แผน ข นักศึกษาในแผนการศึกษานี้ จะต้องสำเร็จการศึกษาระดับ
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ตามข้อ ๒๒ (๒) เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษารายวิชาโดยไม่ต้อง^๑
ทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีการค้นคว้าอิสระไม่น้อยกว่า ๓ หน่วยกิต และไม่เกิน ๖ หน่วยกิต

(๓) ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และประกาศนียบัตรบัณฑิต ให้มีจำนวน
หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต

นักศึกษาจะต้องเรียนรายวิชา และหรือทำวิจัยตามที่หลักสูตรกำหนด

ส่วนที่ ๕

การบริหารหลักสูตร

ข้อ ๑๙ ในแต่ละหลักสูตร ให้มี “อาจารย์ประจำหลักสูตร” ซึ่งแต่งตั้งโดย
มหาวิทยาลัย มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน สำหรับองค์ประกอบและคุณสมบัติของอาจารย์ประจำ
หลักสูตร ให้เป็นไปตามระเบียบหรือประกาศของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ บุคคลคนหนึ่งจะเป็นประธาน
หรืออาจารย์ประจำหลักสูตรเกินกว่า ๑ หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้ ยกเว้นกรณี ดังนี้

(๑) อาจารย์ประจำหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษา หากเป็นประธานหรืออาจารย์
ประจำหลักสูตรในหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งแล้ว อาจเป็นประธานหรืออาจารย์ประจำหลักสูตร
ที่เป็นสาขาวิชาการหรือพหุวิชาการได้อีก ๑ หลักสูตร โดยต้องเป็นหลักสูตรที่ตรงหรือสัมพันธ์
กับหลักสูตรที่ได้ประจำอยู่แล้ว

(๒) อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หากเป็นประชาน หรืออาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งแล้ว อาจเป็นประชาน หรืออาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาเอกหรือปริญญาโทในสาขาวิชาเดียวกันได้อีก ๑ หลักสูตร

คุณสมบัติของผู้ทำหน้าที่อาจารย์ประจำหลักสูตร ต้องเป็นอาจารย์ประจำเท่านั้น เก็บแต่ในกรณีที่เป็นหลักสูตรแบบควระดับบัณฑิตศึกษา ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ข้อ ๒๐ ให้อาจารย์ประจำหลักสูตรมีภาระการดำเนินการดำเนินการ ๒ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกด้วย

สำหรับตำแหน่งประชานหลักสูตร ให้ดำเนินการตำแหน่งได้ไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน ในกรณีที่ตำแหน่งประชานหลักสูตรว่างลง ให้มหาวิทยาลัยแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่เป็นอาจารย์คนหนึ่งทำหน้าที่รักษาการประชานหลักสูตรและให้ดำเนินการแต่งตั้งประชานหลักสูตรคนใหม่ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ตำแหน่งดังกล่าวว่างลง

ข้อ ๒๑ ให้อาจารย์ประจำหลักสูตร มีอำนาจและหน้าที่เป็นไปตามระเบียบ หรือประกาศของมหาวิทยาลัย

หมวด ๓ การรับเข้าศึกษา

ส่วนที่ ๑

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาและหลักเกณฑ์การรับเข้าศึกษา

ข้อ ๒๒ ผู้สมัครเข้าศึกษาจะต้องไม่เคยถูกคัดซื้อออกจากสถาบันการศึกษาใด ๆ ขันเนื่องมาจากความประพฤติ และเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคอันเป็นอุปสรรคต่อ การศึกษา และมีคุณสมบัติทางการศึกษาดังนี้

(๑) ระดับปริญญาเอก

(ก) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า ตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแต่ละหลักสูตร จากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยรับรอง

(ข) มีระดับคงแหนณเฉลี่ยสะสมในระดับเกียรตินิยมสำหรับผู้สำเร็จปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือมีระดับคงแหนณเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๓.๕๐ หรือเทียบเท่าสำหรับผู้สำเร็จปริญญาโทหรือเทียบเท่า

(ค) มีคุณสมบัติอื่นตามที่อาจารย์ประจำหลักสูตรแต่ละหลักสูตรกำหนด ในประกาศการรับสมัครเข้าศึกษา

(ง) ในกรณีเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท ด้วยระดับคงแหนณเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า ๓.๕๐ หรือผู้ที่มีคุณสมบัติต่างจากข้อกำหนด อาจได้รับการพิจารณาให้เข้าศึกษาได้ โดยให้อยู่ในคุณพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตร

(๒) ระดับปริญญาโท

(ก) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแต่ละหลักสูตร จากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยรับรอง

(ข) มีระดับคงแหนณเฉลี่ยสะสมระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่า ๒.๕๐ หรือเทียบเท่า

(ค) มีคุณสมบัติอื่นตามที่อาจารย์ประจำหลักสูตรแต่ละหลักสูตรกำหนด ในประกาศการรับสมัครเข้าศึกษา

(ง) ในกรณีเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ด้วยระดับคงแหนณเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า ๒.๕๐ หรือผู้ที่มีคุณสมบัติต่างจากข้อกำหนด อาจได้รับการพิจารณาให้เข้าศึกษาได้ โดยให้อยู่ในคุณพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตร

(๓) ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่า จากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยรับรองแล้ว และมีคุณสมบัติอย่างอื่นตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยรับรองแล้ว และมีคุณสมบัติอย่างอื่นตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๒๓ การรับเข้าศึกษา มหาวิทยาลัยจะพิจารณา_rับผู้สมัครเข้าเป็นนักศึกษาโดยวิธีการคัดเลือก หรือสอบคัดเลือกตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๒๔ ในการนี้ที่ผู้สมัครกำลังรอผลการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโท การรับเข้าศึกษาจะมีผลก็ต่อเมื่อผู้นั้นส่งหลักฐานการสำเร็จการศึกษาดังกล่าวให้แก่บัณฑิต วิทยาลัยภายในเวลาที่กำหนด และวันที่สำเร็จการศึกษาต้องก่อนวันเปิดภาคการศึกษาแรกที่เข้าศึกษา

ข้อ ๒๕ ผู้เข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จะศึกษาเกินกว่า ๑ หลักสูตรในเวลาเดียวกันได้

ส่วนที่ ๒

ประเภทของผู้เข้าศึกษา

ข้อ ๒๖ ประเภทของนักศึกษา แบ่งเป็น

(๑) นักศึกษาภาคปกติ หมายถึง นักศึกษาที่มหawiทยาลัยรับเข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ และศึกษาในเวลาราชการ

(ก) นักศึกษาสามัญ หมายถึง นักศึกษาที่มหawiทยาลัยรับเข้าศึกษาโดยมีต้องทดสอบเรียน

(ข) นักศึกษาทดลองเรียน หมายถึง นักศึกษาที่มหawiทยาลัยรับเข้าศึกษาโดยให้ทดลองเรียน ในภาคการศึกษาแรกต้องลงทะเบียนและสอบผ่านรายวิชาในระดับปริญญาเอก หรือปริญญาโทแล้วแต่กรณีไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต และไม่เกิน ๙ หน่วยกิต ตามรายวิชาที่อาจารย์ประจำหลักสูตรกำหนด โดยได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จึงจะเปลี่ยนสภาพเป็นนักศึกษาสามัญได้

ในการนี้ที่นักศึกษาทดลองเรียนยังไม่อาจเปลี่ยนสภาพตามวรรคแรก นักศึกษาสามารถศึกษาต่อไปอีกหนึ่งภาคการศึกษาปกติ โดยมีหน่วยกิตสะสมในรายวิชาระดับปริญญาเอกหรือปริญญาโทแล้วแต่กรณี ไม่น้อยกว่า ๙ หน่วยกิต และได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๓.๐๐ จึงจะเปลี่ยนสภาพเป็นนักศึกษาสามัญได้ ในกรณีที่ไม่สามารถเปลี่ยนสภาพเป็นนักศึกษาสามัญได้ ให้พั้นสภาพจากการเป็นนักศึกษา

(๒) นักศึกษาภาคพิเศษ หมายถึง นักศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับเข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ และศึกษาในเวลาราชการ หรือนอกเวลาราชการตามความเหมาะสม

(๓) นักศึกษาร่วมศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับให้ลงทะเบียนเรียนเพื่อนำหน่วยกิตไปบิดรวมรับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดได้ โดยต้องชำระเงินค่าธรรมเนียมการศึกษาตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยไม่มีสิทธิรับปริญญา หรือประกาศนียบัตรจากมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา/คณะ และบันทึกวิทยาลัย

ข้อ ๒๗ ผู้ที่ได้รับการพิจารณาให้เข้าศึกษา จะต้องไปรายงานตัว เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาตามวัน เวลา และสถานที่ ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามประกาศมหาวิทยาลัย มีคะแนนจะถือว่าล落สิทธิ

หมวด ๔ การลงทะเบียน

ส่วนที่ ๑

การลงทะเบียนแรกเข้า

ข้อ ๒๘ ผู้ที่มหามหาวิทยาลัยรับเข้าศึกษาต้องลงทะเบียนแรกเข้าโดยยื่นเอกสารและหลักฐานตามที่บันทึกวิทยาลัยกำหนด พร้อมทั้งลงทะเบียนเรียนและชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมพิเศษ (ถ้ามี)

ส่วนที่ ๒

การลงทะเบียนรายวิชา

ข้อ ๒๙ มหาวิทยาลัยจะจัดให้มีการลงทะเบียนรายวิชานั้นแต่ละภาคการศึกษา และให้นักศึกษาถือปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

(๑) นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนรายวิชาตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการลงทะเบียนรายวิชาที่อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะ และบันทึกวิทยาลัยกำหนด การลงทะเบียนที่ผิดเงื่อนไขของรายวิชาใด ให้ถือว่า การลงทะเบียนรายวิชานั้นเป็นโมฆะ

(๒) การลงทะเบียนหลังวันที่มหามหาวิทยาลัยกำหนด มีผลตั้งนี้

(ก) นักศึกษาที่ลงทะเบียนพัฒนาศักยภาพด้วยตัวเองสำหรับลงทะเบียนซ้ำตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

(ข) นักศึกษาที่ไม่ลงทะเบียน และชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด นับแต่วันเปิดภาคการศึกษาปกติ โดยไม่แจ้งให้มหาวิทยาลัยทราบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า จะต้องหมดสภาพการเป็นนักศึกษา เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น และได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยโดยความเห็นชอบของบัณฑิตวิทยาลัยเป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้ ไม่นับภาคการศึกษาถัดรุ้อน

(ค) ในกรณีที่นักศึกษายังคงเดินทางวิชาการคืนค่าอิสระ หรือปัจจุบันพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ ให้ชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาเฉพาะรายการที่เรียกเก็บเป็นรายภาคการศึกษาภายในเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดนับจากวันเปิดภาคการศึกษาปกติ มิฉะนั้น จะพัฒสภาพการเป็นนักศึกษา

(ง) มหาวิทยาลัยจะไม่อนุญาตให้นักศึกษาลงทะเบียนรายวิชา เมื่อพัฒนาศักยภาพด้วยตัวเอง ๕ วัน นับจากวันเปิดภาคการศึกษาถัดรุ้อน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น และได้รับอนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยเป็นกรณีพิเศษ

(ก) นักศึกษาจะลงทะเบียนรายวิชาได้ ๆ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก หรืออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมคนใดคนหนึ่งที่ประชานมชอบหมาย หรือผู้ที่ทำหน้าที่แทน

(ก') นักศึกษาจะลงทะเบียนรายวิชาตามหลักสูตร รายวิชาตามเงื่อนไขของอาจารย์ประจำหลักสูตร คณะ และบัณฑิตวิทยาลัย รวมแล้วได้ไม่เกิน ๑๕ หน่วยกิต ในภาคการศึกษาปกติ และได้ไม่เกิน ๖ หน่วยกิต ในภาคการศึกษาถัดรุ้อน

(ก") การลงทะเบียนคุณวินิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามระเบียบ หรือประกาศของมหาวิทยาลัย

(ก") นักศึกษาจะลงทะเบียนเรียนชั้นรายวิชาได้ ๆ ที่เคยได้รับระดับคะแนน B หรือสูงกว่าได้

(ก") ในกรณีที่นักศึกษาลงทะเบียนรายวิชาในระดับปริญญาตรี ให้ใช้ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี ในส่วนที่เกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน การบอกรับ และบอกรเลิกรายวิชา การเปลี่ยนรายวิชา การวัดผลและการประเมินผล และค่าธรรมเนียมการศึกษา สำหรับรายวิชานั้น ๆ โดยอนุโญติ

(๒) นักศึกษาอาจลงทะเบียนรายวิชาเพื่อเป็นการเสริมความรู้ โดยไม่ต้องประเมินผลในรายวิชานั้นก็ได้ ทั้งนี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ผู้สอน และจะต้องชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

การลงทะเบียนรายวิชาโดยไม่ประเมินผลนี้ ให้บันทึกอักษร V ไว้ในระเบียนถาวร ทั้งนี้ นักศึกษาจะต้องเข้าฟังคำบรรยาย และมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ในชั้นเรียนเป็นเวลาไม่น้อยกว่าครึ่งปี ของเวลาทั้งหมด มิฉะนั้น จะถือว่าการลงทะเบียนในรายวิชานั้นเป็นโมฆะ

(๓) ในกรณีที่นักศึกษาจะลงทะเบียนรายวิชาที่ไม่ใช่คุณวีนพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ ซึ่งต้องประเมินผลเป็นอักษร S, U หรือ V นักศึกษาจะต้องยื่นคำร้องขอรับการประเมินเป็นอักษร S, U หรือ V ก่อนการลงทะเบียนรายวิชานั้น ๆ

หมวด ๕

การสอบและประเมินผลการศึกษา

ส่วนที่ ๑

การวัดผลและประเมินผลการศึกษา

ข้อ ๓๐ มหาวิทยาลัยจะจัดให้มีการประเมินผลการศึกษา ภาคการศึกษาละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๓๑ มหาวิทยาลัยใช้ระบบการให้คะแนน (Grading System) และแต้มระดับคะแนน (Grade Point) ในการประเมินผล

ในรายวิชาที่มีการประเมินผลเป็นระบบการให้คะแนน ให้แบ่งระดับคะแนนเป็น อักษร โดยมีแต้มระดับคะแนนแบ่งเป็น ๘ ระดับ ดังนี้

อักษร	ผลการศึกษา	แต้มระดับคะแนน
A	ดีเยี่ยม (Excellent)	๔.๐๐
B ⁺	ดีมาก (Very Good)	๓.๕๐
B	ดี (Good)	๓.๐๐
C ⁺	ค่อนข้างดี (Above Average)	๒.๕๐
C	ปานกลาง (Average)	๒.๐๐
D ⁺	ค่อนข้างพอ (Below Average)	๑.๕๐
D	ช่ำน (Poor)	๑.๐๐

F ตกล (Fail)

0.00

ในกรณีที่เป็นรายวิชาซึ่งไม่ได้กำหนดให้ในหลักสูตรที่ศึกษา ให้มีวงเล็บกำกับตัวอักษรระดับคะแนนไว้ด้วยและไม่นำผลการศึกษามาคำนวณ

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่หลักสูตรกำหนดให้มีการประเมินผลในรายวิชาได้ โดยไม่มีแต้มระดับคะแนนให้แสดงผลการศึกษาในรายวิชานั้นด้วยอักษร ดังนี้

อักษร	ผลการศึกษา
S	ผลการศึกษาเป็นที่พอกใจ (Satisfactory) หรือแสดงว่าնักศึกษาสอบผ่าน
U	ผลการศึกษาไม่เป็นที่น่าพอกใจ (Unsatisfactory) หรือแสดงว่านักศึกษาสอบไม่ผ่าน

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่รายวิชาได้มิได้ทำการประเมินผลหรือไม่มีการประเมินผลภายในกำหนดตามประกาศของมหาวิทยาลัย ในแต่ละภาคการศึกษา การรายงานผลการศึกษารายวิชานั้นอาจแสดงด้วยอักษร ดังต่อไปนี้

อักษร	ผลการศึกษา
I	ไม่สมบูรณ์ (Incomplete)
V	ลงทะเบียนในฐานะผู้เข้าร่วมฟังโดยไม่มีการประเมินผล และมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ (Visitor)
O <small>p</small>	การค้นคว้าอิสระ/ปัญหาพิเศษ/การฝึกความเชี่ยวชาญ อาชีพ เฉพาะหลักสูตรในแผน ข อุழ្ញในระหว่างดำเนินการศึกษา ได้ผลเป็นที่พอกใจ แต่ยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ (On Progress)
W	ถอนรายวิชาในกำหนดเวลา (Withdrawn)

(๑) การให้ I ในรายวิชาใดจะทำได้ในกรณีต่อไปนี้

(ก) นักศึกษาทำงาน และศึกษาส่วนหนึ่งของรายวิชานั้น ยังไม่ครบถ้วน และอาจารย์ผู้สอนเห็นว่ายังไม่สมควรประเมินผลขั้นสุดท้าย

(ข) นักศึกษาไม่สามารถเข้าสอบได้ด้วยสาเหตุป่วย หรือเหตุสุดวิสัย บางประการ โดยมีใบรับรองแพทย์หรือหลักฐานยืนยันที่เชื่อถือได้ โดยได้รับความเห็นชอบจากประธานหลักสูตรที่นักศึกษาสังกัด

(๒) ถ้านักศึกษาได้อักษร I ในรายวิชาใด นักศึกษาต้องดำเนินการขอประเมินผล เพื่อเปลี่ยนอักษร I ให้เป็นระดับคะแนนหรืออักษร S หรือ U ก่อนสัปดาห์เรียนสุดท้ายของภาค การศึกษาปกติถัดไปที่นักศึกษาลงทะเบียน หากพ้นกำหนดดังกล่าวมหาวิทยาลัยจะดำเนินการ

เปลี่ยนอักษร | เป็นอักษร F หรือ P ทันที สำหรับอักษร | เมื่อเปลี่ยนเป็นระดับคะแนนในภาคการศึกษาถัดไปแล้ว จะนำไปคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยในภาคการศึกษาที่ได้รับอักษร | ด้วย

ข้อ ๓๔ รายวิชาของแต่ละสาขาวิชาในระดับปริญญาเอก ที่นำผลการเรียนมาประเมินผลเพื่อการสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะต้องได้รับคะแนนไม่ต่ำกว่า B หากได้ต่ำกว่านี้ จะต้องลงทะเบียนในรายวิชานั้นซ้ำอีก จนกระทั่งได้รับคะแนนไม่ต่ำกว่า B

สำหรับรายวิชาของแต่ละสาขาวิชาในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับปริญญาโท และระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ที่นำผลการเรียนมาประเมินผลเพื่อการสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะต้องได้รับคะแนนไม่ต่ำกว่า C หากได้ต่ำกว่านี้ จะต้องลงทะเบียนในรายวิชานั้นซ้ำอีก จนกระทั่งได้รับคะแนนไม่ต่ำกว่า C

รายวิชาใด หากระบุการประเมินผลเป็นอักษร S หรือ P นักศึกษาจะต้องได้อักษร S มิฉะนั้นจะต้องลงทะเบียนในรายวิชานั้นซ้ำอีก จนกระทั่งได้อักษร S

ข้อ ๓๕ การคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสำหรับภาคการศึกษา และแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมให้คำนวณทุกรายวิชาที่ลงทะเบียน และให้ใช้น้ำหนักของหน่วยกิตด้วยยกเว้นรายวิชาที่มีวงเล็บกำกับตัวอักษรระดับคะแนนตามข้อ ๓๑ วรรณสุดท้าย และรายวิชาที่ได้รับอักษร S, U, I, V, Op หรือ W

ในการคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ให้นำผลคูณของจำนวนหน่วยกิต กับแต้มระดับคะแนนทุก ๆ รายวิชาหาร่วมกัน แล้วหารด้วยผลบวกของหน่วยกิตของรายวิชาทั้งหมด โดยการหารนี้ให้มีเลขเศษส่วนของตำแหน่ง โดยไม่มีการปัดเศษ

ข้อ ๓๖ ทุกรายวิชาที่ลงทะเบียนจะต้องบันทึกผลไว้ในระบบเปียนثار ยกเว้นรายวิชาที่ได้รับอนุมัติให้มีการสอนภาษาในระยะเวลาที่กำหนด

การประเมินผลดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ ให้ใช้อักษร S หรือ P และในระหว่างที่ดำเนินการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาหลักอาจให้อักษร S หรือ P ในหน่วยกิตใดก็ได้ ในกรณีให้อักษร P ถือว่าไม่ผ่าน ต้องลงทะเบียนซ้ำในหน่วยกิตนั้น ๆ

ข้อ ๓๗ ค่าธรรมเนียมการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบที่มหาวิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๓๘ ให้นักศึกษาเสนอขอแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน ภายในภาคการศึกษาปกติที่ ๓ นับแต่ภาคการศึกษาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนแรกเข้า

การขอแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผ่านความเห็นชอบของประธานหลักสูตร เพื่อเสนอบัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

กรณีถูกพักการศึกษาหรือลาพักการศึกษา ให้นักศึกษาดำเนินการตามวาระครรภ์
และวรรณสสง มิฉะนั้นจะพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

ในการถูกที่นักศึกษายังไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ประธานหลักสูตร หรืออาจารย์
ประจำหลักสูตรคนใดคนหนึ่งที่ประธานหลักสูตรมอบหมาย ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา จนกว่าจะ<sup>มีการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา หากไม่มีอาจารย์ประจำหลักสูตร ให้คณบเด่นตั้งอาจารย์ในคณบ
คนใดคนหนึ่งทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา จนกว่าจะมีการแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรหรือ
อาจารย์ที่ปรึกษา</sup>

ส่วนที่ ๒

การสอบภาษาต่างประเทศ

ข้อ ๓๙ นักศึกษาต้องสอบผ่านการสอบเทียบความรู้ภาษาต่างประเทศ
ตามเงื่อนไขของบัณฑิตวิทยาลัย ภายใต้ ภาคการศึกษาปกติที่ลงทะเบียนเรียนสำหรับนักศึกษา
ปริญญาเอก และ ๔ ภาคการศึกษาปกติที่ลงทะเบียนเรียนสำหรับนักศึกษาปริญญาโท นับแต่ชั้น
ที่ลงทะเบียนเป็นนักศึกษา โดยนับรวมภาคการศึกษาที่ลาพักการศึกษา หรือถูกสั่งพักการศึกษา
นักศึกษาต้องสอบผ่านการสอบภาษาต่างประเทศตามประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย มิฉะนั้นจะพ้น
สภาพจากการเป็นนักศึกษา

ส่วนที่ ๓

การสอบวัดคุณสมบัติ

ข้อ ๔๐ การสอบวัดคุณสมบัติ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาเอก

การสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) เป็นการสอบเพื่อประเมินความ
พร้อม และความสามารถของนักศึกษาว่า มีพื้นความรู้เพียงพอที่จะศึกษา และทำดุษฎีบัณฑิตได้

ข้อ ๔๑ ให้บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยตาม
ข้อเสนอแนะของประธานหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย ๔ คน แต่ไม่เกิน ๕ คน เป็นคณะกรรมการ
สอบวัดคุณสมบัติ

ทั้งนี้ แนวปฏิบัติในการดำเนินการสอบให้เป็นไปตามที่อาจารย์ประจำหลักสูตร
กำหนด

ข้อ ๔๒ นักศึกษาที่มีสิทธิสมัครสอบวัดคุณสมบัติจะต้องศึกษาในสาขาวิชานั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษาปกติ และในภาคการศึกษาที่สมัครสอบจะต้องลงทะเบียนเรียนอยู่ด้วย

ข้อ ๔๓ นักศึกษาที่ประสงค์จะสอบ จะต้องยื่นคำร้องผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาหลักหรืออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมคนใดคนหนึ่งที่อาจารย์ที่ปรึกษาหลักมอบหมาย และประธานหลักสูตรทั้งนี้ ก่อนกำหนดวันสอบอย่างน้อย ๑๕ วันนับแต่วันที่บันทึกวิทยาลัยประทับตรารับคำร้อง

ข้อ ๔๔ นักศึกษาที่สอบไม่ผ่าน มีสิทธิสอบแก้ตัวได้ ๑ ครั้ง การสอบแก้ตัวต้องสอบให้เสร็จสิ้นภายใน ๑ ภาคการศึกษาปกติตั้งไป นับตั้งแต่การสอบครั้งแรก หากสอบแก้ตัวแล้วไม่ผ่านจะพ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษา และหน่วยกิตที่ได้สะสมไว้ทั้งหมดจะนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาระดับปริญญาเอกในมหาวิทยาลัยต่อไปอีกไม่ได้

ข้อ ๔๕ การสอบวัดคุณสมบัติจะต้องสอบให้ผ่านภายใน ๔ ภาคการศึกษาปกติ นับตั้งแต่ภาคการศึกษาแรกที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน โดยนับรวมภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา มิฉะนั้นจะพ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษา

ข้อ ๔๖ ให้ประธานคณะกรรมการสอบวัดคุณสมบัติรายงานผลการสอบโดยผ่านประธานหลักสูตร ต่อบันทึกวิทยาลัยภายใน ๒ สัปดาห์ หลังจากวันสอบเสร็จ มิฉะนั้นให้ถือว่า นักศึกษาสอบไม่ผ่านในการสอบครั้งนั้น

ส่วนที่ ๔

การสอบประเมินความรู้

ข้อ ๔๗ การสอบประเมินความรู้ สำหรับนักศึกษาปริญญาเอกและปริญญาโท การสอบประเมินความรู้ (Comprehensive Examination) เป็นการสอบ เพื่อประเมินว่า เมื่อนักศึกษาได้ศึกษาครบตามหลักสูตรแล้ว มีความรอบรู้ออกหนี鼈ทำวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือสารานิพนธ์ เป็นที่น่าพอใจ

นักศึกษาระดับปริญญาเอก แบบ ๒ ที่ประสงค์จะสอบประเมินความรู้ จะต้อง

(๑) ลงทะเบียนเรียนทุกรายวิชาในระดับปริญญาเอกตามหลักสูตรและแผนการศึกษา โดยไม่นับรวมหน่วยกิตดุษฎีบัณฑิต

(๒) มีแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมของรายวิชาที่ผ่านมา ไม่น้อยกว่า ๓.๐๐

(๓) ได้ระดับคะแนนของแต่ละรายวิชาในวิชาบังคับไม่ต่ำกว่า B

(๔) สอบผ่านการสอบประมวลความรู้ ไม่เกินหกภาคการศึกษาปกติที่ลงทะเบียนเรียน นับแต่ภาคการศึกษาแรกที่เรียน โดยนับรวมภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา หรือถูกสั่งพักการศึกษา มีฉะนั้นจะพ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษา

(๕) สอบผ่านการสอบประมวลความรู้ก่อนการสอบดุษฎีบัณฑิต

นักศึกษาระดับปริญญาโทที่ประสงค์จะสอบประมวลความรู้ จะต้องสอบผ่านรายวิชาในหลักสูตรตามแผนการศึกษามาแล้ว ดังนี้

(๖) หลักสูตรแผน ก แบบ ก ๑ ให้อยู่ในเงื่อนไขและดุลยพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตรประจำสาขาบริหาร ทั้งนี้ ต้องสอบผ่านการสอบประมวลความรู้ ไม่เกิน ๖ ภาคการศึกษา ปกติ นับแต่ภาคการศึกษาแรกที่ลงทะเบียนเรียน โดยนับรวมภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา หรือถูกสั่งพักการศึกษา มีฉะนั้นจะพ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษา และจะต้องสอบผ่านการสอบประมวลความรู้ก่อนการสอบวิทยานิพนธ์

(๗) หลักสูตรแผน ก แบบ ก ๒ จะต้อง

(ก) สอบผ่านรายวิชาในระดับปริญญาโทตามหลักสูตรและแผนการศึกษา มาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต โดยไม่นับรวมหน่วยกิตวิทยานิพนธ์

(ข) มีเด้มระดับคคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า ๓.๐๐

(ค) สอบผ่านการสอบประมวลความรู้ ไม่เกิน ๖ ภาคการศึกษาปกติที่ลงทะเบียนเรียน โดยนับรวมภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา หรือถูกสั่งพักการศึกษามีฉะนั้นจะพ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษา

(๘) หลักสูตรแผน ช จะต้อง

(ก) สอบผ่านรายวิชาในระดับปริญญาโทตามหลักสูตรและแผนการศึกษา มาแล้ว ไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต โดยไม่นับรวมหน่วยกิตการค้นคว้าวิจัย หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ

(ข) มีเด้มระดับคคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า ๓.๐๐

(ค) สอบผ่านการสอบประมวลความรู้ ไม่เกิน ๖ ภาคการศึกษาปกติที่ลงทะเบียนเรียน โดยนับรวมภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา หรือถูกสั่งพักการศึกษามีฉะนั้นจะพ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษา

ข้อ ๔๙ ให้นักศึกษายื่นคำร้องขอสอบต่อบัณฑิตวิทยาลัย โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ทั้งนี้ ก่อนกำหนดวันสอบอย่างน้อย ๑๕ วัน นับแต่วันที่บัณฑิตวิทยาลัยประทับตรารับคำร้อง

กรณีการขอยกเลิกการสอบประมวลความรู้ นักศึกษาต้องยื่นคำร้องแจ้งให้บัณฑิตวิทยาลัยทราบก่อนวันสอบไม่น้อยกว่า ๓ วัน และมหาวิทยาลัยจะไม่ดำเนินค่าสมัครสอบ

ข้อ ๔๙ เพื่อให้การดำเนินการสอบประมวลความรู้เป็นไปอย่างได้มาตรฐานบัณฑิตวิทยาลัยจะแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสอบประมวลความรู้ ตามที่อาจารย์ประจำหลักสูตรเสนอ จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน แต่ไม่เกิน ๕ คน ห้องนี้ วิธีการสอบให้เป็นไปตามที่อาจารย์ประจำหลักสูตรกำหนด

ข้อ ๕๐ เกณฑ์การสอบผ่านประมวลความรู้ ให้เป็นไปตามที่อาจารย์ประจำหลักสูตรกำหนด

ข้อ ๕๑ การสอบประมวลความรู้อาจเป็นการสอบข้อเขียน และหรือการสอบปากเปล่า ห้องนี้ การสอบและการรายงานผลการสอบแต่ละครั้งต้องเสร็จสิ้นภายใน ๔๕ วันนับแต่วันสอบวันแรก มิฉะนั้นจะถือว่านักศึกษาสอบไม่ผ่านในครั้งนั้น

การรายงานผลสอบ ให้ประธานกรรมการสอบประมวลความรู้รายงานผลการสอบผ่านประธานหลักสูตรหรือคณบดีที่นักศึกษานั้นลังกัดต่อบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อ ๕๒ นักศึกษาที่สอบไม่ผ่านมีสิทธิสอบแก้ตัวได้ ๑ ครั้ง ภายในเวลา ๑๒๐ วันหลังจากวันสอบครั้งแรก ห้องนี้ ต้องไม่เกิน ๖ ภาคการศึกษาปกติที่ลงทะเบียนเรียนนับแต่ภาคการศึกษาที่รายงานตัวเข้าศึกษา หากสอบแก้ตัวแล้วไม่ผ่านจะพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

ส่วนที่ ๕

หลักเกณฑ์การทำและสอบดุษฎีบัณฑิตวิทยานิพนธ์

ข้อ ๕๓ การทำดุษฎีบัณฑิตวิทยานิพนธ์ นักศึกษาอาจเรียบเรียงดุษฎีบัณฑิตวิทยานิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์เป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษได้ ห้องนี้ อยู่ในข้อกำหนดของหลักสูตรและคุณวิชาของอาจารย์ที่ปรึกษา แต่ต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ข้อ ๕๔ การเสนอโครงร่างดุษฎีบัณฑิตวิทยานิพนธ์

(๑) ระดับปริญญาเอก เมื่อผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีบัณฑิตวิทยานิพนธ์แล้ว นักศึกษามีสิทธิเสนอโครงร่างดุษฎีบัณฑิตวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย และโครงร่างดุษฎีบัณฑิตวิทยานิพนธ์ต้องกล่าวจะต้องได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยก่อนวันสอบดุษฎีบัณฑิตวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน

โครงร่างดุษฎีบัณฑิตวิทยานิพนธ์ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และประธานหลักสูตร แล้วนำส่งโครงร่างฉบับสมบูรณ์ให้บัณฑิตวิทยาลัย ไม่เกินวันสุดท้ายของการศึกษา

ปกติที่ ๕ นับแต่ภาคการศึกษาแรกที่ลงทะเบียนเรียน โดยนับรวมภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา หรือถูกสั่งพักการศึกษา มีฉะนั้นจะพั้นสภาพการเป็นนักศึกษา

การเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับโครงร่างดุษฎีนิพนธ์ที่ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยแล้ว ให้นักศึกษายื่นคำร้องขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงพร้อมซึ่งเหตุผลความจำเป็นต่อบัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา และประธานหลักสูตร

หากเป็นการขอเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของดุษฎีนิพนธ์ นักศึกษาต้องปฏิบัติ เสมือนการเสนอขออนุมัติโครงร่างดุษฎีนิพนธ์ใหม่ กรณีนี้การนับเวลาครบกำหนด ๑๘๐ วัน เป็นต้นไป ต้องนับวันที่ได้รับอนุมัติโครงร่างดุษฎีนิพนธ์ฉบับหลังสุด

นักศึกษาต้องส่งรายงานความก้าวหน้าในการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย ตามขั้นตอนและระยะเวลาที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

(๑) ระดับปริญญาโท เมื่อนักศึกษาได้ศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษา ปกติ และมีสภาพเป็นนักศึกษาสามัญ นักศึกษามีสิทธิเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย และโครงร่างวิทยานิพนธ์ดังกล่าวจะต้องได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยก่อนวันสอบวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน

โครงร่างวิทยานิพนธ์ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และประธานหลักสูตร แล้วนำส่งโครงร่างฉบับสมบูรณ์ให้บัณฑิตวิทยาลัยไม่เกินวันสุดท้ายของการศึกษาปกติที่ ๓ นับแต่ภาคการศึกษาแรกที่ลงทะเบียนเรียน โดยนับรวมภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษา หรือถูกสั่งพักการศึกษา มีฉะนั้นจะพั้นสภาพการเป็นนักศึกษา

การเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับโครงร่างวิทยานิพนธ์ที่ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยแล้ว ให้นักศึกษายื่นคำร้องขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงพร้อมซึ่งเหตุผลความจำเป็นต่อบัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาและประธานหลักสูตร

หากเป็นการขอเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของวิทยานิพนธ์ นักศึกษาต้องปฏิบัติ เสมือนการเสนอขออนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ใหม่ กรณีนี้การนับเวลาครบกำหนด ๙๐ วัน เป็นต้นไป ต้องนับจากวันที่ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับหลังสุด

นักศึกษาต้องส่งรายงานความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย ตามขั้นตอนและระยะเวลาที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๕๕ วันสอบดุษฎีนิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ครั้งสุดท้ายต้องสอบก่อนวันครบกำหนดระยะเวลาการศึกษาตามข้อ ๑๗ ข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

(๑) ระดับปริญญาเอก การสอบดุษฎีนิพนธ์จะกระทำได้ต่อเมื่อ

(ก) ลงทะเบียนหน่วยกิตดุษฎีนิพนธ์ครบตามที่หลักสูตรกำหนด

(ข) สอบผ่านการสอบภาษาต่างประเทศแล้ว

(ค) สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติแล้ว

(ง) สอบผ่านการสอบประมวลความรู้ กรณีนักศึกษา แบบ ๒

(จ) ไม่อยู่ในระหว่างการลาพักการศึกษา

โดยให้นักศึกษายื่นคำร้องขอสอบต่อบัณฑิตวิทยาลัยได้ตั้งแต่หลังโครงร่างได้รับอนุมัติแล้วไม่น้อยกว่า ๑๕๐ วัน และต้องก่อนวันสอบไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่บัณฑิตวิทยาลัยประทับตรารับคำร้องขอสอบของนักศึกษา พร้อมทั้งส่งคุณภูมิพนธ์ฉบับร่างที่มีรูปแบบสมบูรณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้ คุณภูมิพนธ์ฉบับร่างดังกล่าวเมื่อได้จัดส่งแล้วมิให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงก่อนการสอบ

ให้บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการสอบคุณภูมิพนธ์ มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ประกอบด้วย

(ก) ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณภูมิพนธ์ ซึ่งไม่ได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ๑ คน ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการสอบ

(ข) อาจารย์ที่ปรึกษา

(ค) กรรมการสอบ ๑ คน มาจากสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียนหรือสาขาวิชาที่ใกล้เคียง และไม่ใช่อาจารย์ที่ปรึกษา

ทั้งนี้ ผลการสอบคุณภูมิพนธ์จะต้องได้มติเป็นเอกฉันท์จากคณะกรรมการสอบ การส่งผลการสอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลักจัดส่งให้บัณฑิตวิทยาลัยภายใน ๗ วันหลังจากเสร็จสิ้นการสอบ

สำหรับการประเมินเชิงคุณภาพคุณภูมิพนธ์ คณะกรรมการสอบอาจจะประเมิน ในวันสอบคุณภูมิพนธ์ แล้วจัดส่งแบบประเมินให้บัณฑิตวิทยาลัยพร้อมกับผลการสอบ หรือประเมินหลังจากนักศึกษาจัดทำคุณภูมิพนธ์ฉบับสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว และจัดส่งแบบประเมินให้บัณฑิตวิทยาลัยพร้อมกับคุณภูมิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ โดยให้คณะกรรมการสอบระบุ การประเมินเชิงคุณภาพ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี ปานกลาง ระดับดีระดับหนึ่ง และให้บัณฑิตวิทยาลัยประทับระดับการประเมินคุณภาพของคุณภูมิพนธ์ลงในคุณภูมิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

กรณีการสอบคุณภูมิพนธ์ไม่ผ่าน นักศึกษามีสิทธิสอบแก้ตัวได้ ๑ ครั้ง ภายใน ๑๕๐ วัน หลังจากวันสอบครั้งแรกและไม่เกินระยะเวลาในการศึกษาที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๓ หากสอบแก้ตัวแล้วไม่ผ่านจะพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

ในวันสอบดุษฎีนิพนธ์จะต้องมีคณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้มาดำเนินการสอบจึงจะถือว่าการสอบนั้นมีผลสมบูรณ์ ถ้ากรรมการไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ ให้เลื่อนการสอบออกไป ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๕ วัน นับจากวันกำหนดสอบครั้งแรก

(๒) ระดับปริญญาโท การสอบวิทยานิพนธ์จะกระทำได้ต่อเมื่อ

- (ก) ลงทะเบียนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ครบตามที่หลักสูตรกำหนด
- (ข) สอบผ่านการสอบภาษาต่างประเทศแล้ว
- (ค) สอบผ่านการสอบประมวลความรู้แล้ว
- (ง) ไม่อยู่ในระหว่างการลาพักการศึกษา

โดยให้นักศึกษายื่นคำร้องขอสอบต่อบัณฑิตวิทยาลัยได้ตั้งแต่หลังโครงร่างได้รับอนุมัติแล้วไม่น้อยกว่า ๗๕ วัน และต้องก่อนวันสอบไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่บัณฑิตวิทยาลัยประทับตรารับคำร้องขอสอบของนักศึกษา พร้อมทั้งส่งวิทยานิพนธ์ฉบับร่างที่มีรูปแบบสมบูรณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้ วิทยานิพนธ์ฉบับร่างดังกล่าวเมื่อได้จัดส่งแล้วมิให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงก่อนการสอบ

ให้บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๔ คน ประกอบด้วย

- (ก) ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ ซึ่งไม่ได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ๑ คน ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการสอบ
- (ข) อาจารย์ที่ปรึกษา

ทั้งนี้ ผลการสอบวิทยานิพนธ์จะต้องได้มติเป็นเอกฉันท์จากคณะกรรมการสอบ การส่งผลการสอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลักจัดส่งให้บัณฑิตวิทยาลัยภายใน ๗ วันหลังจากเสร็จสิ้นการสอบ

สำหรับการประเมินเชิงคุณภาพวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบอาจจะประเมินในวันสอบวิทยานิพนธ์ แล้วจัดส่งแบบประเมินให้บัณฑิตวิทยาลัยพร้อมกับผลการสอบ หรือประเมินหลังจากนักศึกษาจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ โดยให้คณะกรรมการสอบระบุการประเมินเชิงคุณภาพ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี ปานกลาง ระดับใดระดับหนึ่ง และให้บัณฑิตวิทยาลัยประทับระดับการประเมินคุณภาพของวิทยานิพนธ์ลงในวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

กรณีการสอบวิทยานิพนธ์ไม่ผ่าน นักศึกษามีสิทธิสอบแก้ตัวได้ ๑ ครั้ง ภายใน ๙๐ วัน หลังจากวันสอบครั้งแรกและไม่เกินระยะเวลาในการศึกษาที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๔ หากสอบแก้ตัวแล้วไม่ผ่านจะพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

ในวันสอบวิทยานิพนธ์จะต้องมีคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้มาดำเนินการสอบบังคับเมื่อว่าการสอบนั้นมีผลสมบูรณ์ ถ้ากรรมการไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ ให้เลื่อนการสอบออกไป ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๕ วัน นับจากวันกำหนดสอบครั้งแรก

(๓) การทำการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ ระดับปริญญาโท ในหลักสูตร แผน ๖

การเสนอโครงร่างการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ เมื่อนักศึกษาได้ศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ภาคการศึกษาปกติ และมีสภาพเป็นนักศึกษาสมัย นักศึกษามีสิทธิเสนอโครงร่างการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ เพื่อเสนอบัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติ และโครงร่างจะต้องได้รับอนุมัติก่อนสอบไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน

โครงร่างการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และประธานหลักสูตร แล้วนำส่งโครงร่างฉบับสมบูรณ์ให้บัณฑิตวิทยาลัยไม่เกินวันสุดท้ายของภาคการศึกษาปกติที่ ๔ นับแต่ว่าภาคการศึกษาแรกที่ลงทะเบียนเรียน โดยนับรวมภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพักการศึกษาหรือถูกสั่งพักการศึกษา มิฉะนั้นจะพั้นสภาพการเป็นนักศึกษา ทั้งนี้ โครงร่างการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ จะต้องได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยก่อนการลงทะเบียนเรียน วิชาการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ มิฉะนั้นจะถือว่าการลงทะเบียนเป็นโมฆะ

หากเป็นการขอเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ นักศึกษาต้องปฏิบัติเสริมื่อนการเสนอขออนุมัติโครงร่างการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพใหม่ กรณีนี้การนับเวลาครบกำหนด ๖๐ วันเป็นต้นไป ต้องนับวันที่ได้รับอนุมัติโครงร่างการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพฉบับหลังสุด

ข้อ ๕๖ วันสอบการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ ครั้งสุดท้ายต้องสอบก่อนวันครบกำหนดระยะเวลาการศึกษาตามข้อ ๑๔ ไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน และการสอบการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ จะกระทำได้ต่อเมื่อนักศึกษา

- (๑) สอบผ่านการสอบภาษาต่างประเทศแล้ว
- (๒) สอบผ่านการสอบความสามารถรู้แล้ว

(๓) ลงทะเบียนวิชาการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพแล้ว

(๔) ไม่อยู่ในระหว่างการลาพักรการศึกษา

โดยให้นักศึกษายื่นคำร้องขอสอบต่อบันฑิตวิทยาลัยได้ตั้งแต่หลังโครงร่างได้รับอนุมัติแล้วไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน และต้องก่อนวันสอบไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่บันฑิตวิทยาลัยประทับตรารับคำร้องขอสอบของนักศึกษา พร้อมทั้งส่งการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพฉบับร่างที่มีรูปแบบสมบูรณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้ การค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพฉบับร่างดังกล่าว เมื่อได้จัดส่งแล้วมิให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงก่อนการสอบ

ให้บันฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นคณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาหลักทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการสอบ ทั้งนี้ ผลการสอบการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพจะต้องได้มติเป็นเอกฉันท์จากคณะกรรมการสอบ

การส่งผลการสอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลักจัดส่งให้บันฑิตวิทยาลัยภายใน ๗ วันหลังจากเสร็จสิ้นการสอบ

ให้วันสอบการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ จะต้องมีคณะกรรมการสอบครบตามจำนวนที่กำหนดไว้มาดำเนินการสอบ จึงจะถือว่าการสอบนั้น มีผลสมบูรณ์ ถ้ากรรมการไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ให้เลื่อนการสอบออกไป ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๕ วัน นับจากวันกำหนดสอบครั้งแรก

ข้อ ๕๙ การประเมินผลการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพขั้นสุดท้าย หลังจากที่นักศึกษาเสนอเอกสารฉบับสมบูรณ์แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก เป็นผู้ประเมินผล โดยใช้อักษรแต้มระดับคะแนนและนำไปคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม

นักศึกษาที่ซึ่งไม่สามารถเสนอรายงานการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ เพื่อขอสอบได้ให้บันทึกอักษร Op ไว้ในระเบียนการศึกษา และในกรณีที่ไม่มีรายวิชาชื่นลงทะเบียนอีกให้นักศึกษาปฏิบัติตามข้อ ๒๘ (๒) (ค) จนกว่าจะสำเร็จการศึกษา

ข้อ ๕๔ ในกรณีที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพแล้วไม่สามารถสอบผ่าน และจัดส่งรายงานการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือสารานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ภายใน ๓ ภาคการศึกษาปกตินับแต่ภาคการศึกษาที่ลงลงทะเบียนเรียนครั้งแรก โดยมีนับรวมภาคการศึกษาที่ลาพักหรือถูกสั่งพักการศึกษาด้วย ให้ถือว่าสอบตกได้แต้มระดับคุณภาพ F

ข้อ ๕๙ การทำดุษฎีนิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในข้อ ๕๓ ถึงข้อ ๕๘ ให้ออกเป็นระเบียบหรือประกาศของมหาวิทยาลัยแล้วแต่กรณี

การทำการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร หรือประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ให้ออกเป็นระเบียบหรือประกาศของมหาวิทยาลัยแล้วแต่กรณี

หมวด ๖

การเปลี่ยนแปลงสถานภาพการศึกษา

ส่วนที่ ๑

การเปลี่ยนสาขาวิชา

ข้อ ๖๐ การเปลี่ยนสาขาวิชาเอก หรือการเปลี่ยนแผนการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบหรือประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย

การเปลี่ยนสาขาวิชาเอก หรือการเปลี่ยนแผนการศึกษา นักศึกษาต้องชำระค่าธรรมเนียมตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

ส่วนที่ ๒

การพัฒนาจาก การเป็นนักศึกษา

ข้อ ๖๑ ให้นักศึกษาพัฒนาจาก การเป็นนักศึกษาในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นผู้สำเร็จการศึกษา
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก

- (๔) โอนไปเป็นนักศึกษาสถาบันการศึกษาอื่น
- (๕) ขาดคุณสมบัติของการเข้าเป็นนักศึกษาข้อหนึ่งข้อใด ตามข้อ ๒๒
- (๖) ไม่ลงทะเบียนเรียนให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด นับแต่วันเปิดภาคการศึกษาปกติ ตามข้อ ๒๙ (๒) (ข) และ ๒๙ (๒) (ค)
- (๗) ลาพักการศึกษาติดต่อ กันเกิน ๒ ภาคการศึกษาปกติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาติจากบัณฑิตวิทยาลัยเป็นกรณีพิเศษ
- (๘) เป็นนักศึกษาครบรอบระยะเวลาศึกษาตามหลักสูตรในข้อ ๑๙ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕
- (๙) เป็นนักศึกษาทดลองเรียนที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นนักศึกษาสามัญตามข้อ ๒๖ (๑) (ข)
- (๑๐) นักศึกษาที่สอบไม่ผ่านการสอบภาษาต่างประเทศ ตามข้อ ๓๙
- (๑๑) เป็นนักศึกษาปริญญาเอกที่สอบไม่ผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ ตามข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕
- (๑๒) เป็นนักศึกษาปริญญาเอกที่โครงสร้างคุณวินิพนธ์ไม่ผ่าน ตามข้อ ๔๔ (๑)
- (๑๓) ไม่ผ่านการสอบประมวลความรู้ ตามข้อ ๔๔
- (๑๔) ไม่ผ่านการสอบคุณวินิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ ตามข้อ ๔๔
- (๑๕) นักศึกษาระดับปริญญาโท ไม่ส่งโครงสร้างวิทยานิพนธ์ หรือการต้นค่าวิธีสรุป หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด
- (๑๖) ไม่ชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาภายในเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด
- (๑๗) ถูกลงโทษทางวินัยให้ออก หรือไล่ออกจากมหาวิทยาลัย
- (๑๘) มหาวิทยาลัยสั่งให้พั้นสภาพนอกราช域 ข้อดังกล่าวข้างต้น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย

ส่วนที่ ๓

การลาพักการศึกษา

ข้อ ๒๒ การลาพักการศึกษาให้ปฏิบัติตามกฎดังต่อไปนี้

- (๑) นักศึกษาใหม่ที่มหาวิทยาลัยรับเข้าศึกษาไม่มีสิทธิลาพักการศึกษาในภาคการศึกษาแรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาติจากอธิการบดีเป็นกรณีพิเศษ

(๒) ในกรณีที่มีเหตุผลอันสมควร นักศึกษาอาจลาพักรการศึกษาในภาคการศึกษา ได้ภาคการศึกษานั้นได้ ทั้งนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก (ถ้ามี) ประธาน หลักสูตร และคณบดีที่นักศึกษาสังกัด และได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

นักศึกษาที่ไม่ได้ลงทะเบียนและประสงค์จะลาพักรการศึกษาให้มาดำเนินการลาพักรการศึกษา เพื่อรักษาสภาพการเป็นนักศึกษาภายใน ๑๕ วันนับจากวันเปิดภาคการศึกษา มิฉะนั้น จะพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

(๓) นักศึกษาที่ลาพักรการศึกษาไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมซึ่งเรียกเก็บเป็นรายภาคการศึกษาแต่ต้องชำระค่ารักษาสภาพการเป็นนักศึกษาทุกภาคการศึกษาที่ลาพักรยกเว้นภาคการศึกษาที่นักศึกษาได้ลงทะเบียนเรียนแล้ว

(๔) การลาพักรในระหว่างภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติก่อนวันเริ่มการสอบไล่ภาคการศึกษานั้น รายวิชาที่ได้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษานั้นจะบันทึกอักษร W ในระเบียนตาราง

(๕) นักศึกษาจะลาพักรการศึกษาติดต่อ กันเกิน ๒ ภาคการศึกษาปกติมิได้ เว้นแต่ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเป็นกรณีพิเศษ

(๖) การลาพักรการศึกษาไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ไม่เป็นเหตุให้ข้ายาระยะเวลา การศึกษาตามที่ระบุไว้ในข้อ ๑๒ และไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเพื่อขอสำเร็จการศึกษาตามที่ระบุไว้ในข้อ ๖๘ และในระหว่างการลาพักรการศึกษา นักศึกษาไม่มีสิทธิ์ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับ การสอบคุณภูนพธ์ หรือวิทยานิพนธ์ หรือการตั้งค่าวิธีสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความ เชี่ยวชาญอาชีพ

ส่วนที่ ๔

การกลับเข้าเป็นนักศึกษา การรับโอนและการเทียบโอน

ข้อ ๖๓ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่พ้นสภาพการเป็นนักศึกษา ตามข้อ ๖๑ (๓) ข้อ ๖๑ (๖) และข้อ ๖๑ (๑๖) อาจขอสภาพการเป็นนักศึกษาคืนได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไป ตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๖๔ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่พ้นสภาพการเป็นนักศึกษา ตามข้อ ๖๑ (๓) ข้อ ๖๑ (๖) และข้อ ๖๑ (๑๖) เมื่อได้รับการคัดเลือกหรือสอบคัดเลือกเข้ามาเป็นนักศึกษาใหม่ได้ อาจนำบางรายวิชาที่เคยศึกษาไว้เดิมมาใช้ใหม่ได้อีก โดยให้เป็นไปตามระเบียบหรือ ประกาศของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๖๔ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่พั้นสภาพการเป็นนักศึกษา ตามข้อ ๖๑ (๓) และข้อ ๖๑ (๑๙) จะไม่มีสิทธิเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยอีก

ข้อ ๖๖ การรับโอนนักศึกษาและการเทียบโอนหน่วยกิตจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัย

ส่วนที่ ๕

การสำเร็จการศึกษา

ข้อ ๖๗ การเสนอชื่อเพื่อขอสำเร็จการศึกษาในภาคการศึกษาสุดท้ายที่จะจบหลักสูตรการศึกษา นักศึกษาจะต้องยื่นใบรายงานค่าดว่าจะสำเร็จการศึกษาต่อบัณฑิตวิทยาลัย โดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประธานหลักสูตร และคณบดี ภายในเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด เพื่อบัณฑิตวิทยาลัยจะได้เตรียมตราจหลักฐานต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า

ข้อ ๖๘ ให้นักศึกษาที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อขออนุมัติปริญญาต้องผ่านเงื่อนไข ดังนี้

- (๑) ศึกษาครบถ้วนทุกรายวิชาตามข้อกำหนดของหลักสูตร
- (๒) สอบผ่านการสอบภาษาต่างประเทศ ตามข้อ ๓๙
- (๓) สอบผ่านการสอบบัดคุณสมบัติ ตามข้อ ๔๐ หรือสอบผ่านการสอบประเมินความรู้ ตามข้อ ๔๑
- (๔) สอบผ่านคุณภูมิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือการฝึกความเชี่ยวชาญอาชีพ
- (๕) เมยแพร่ผลงานวิจัยตามเงื่อนไขที่หลักสูตรและมหาวิทยาลัยกำหนด
- (๖) ได้รับอนุมัติและส่งคุณภูมิพนธ์ หรือวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ หรือปัญหาพิเศษ หรือสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ภายในกำหนดระยะเวลาการศึกษาตามข้อ ๑๒ ถึงข้อ ๑๕
- (๗) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย
- (๘) ไม่มีหนี้สินใดๆ ต่อมหาวิทยาลัย และหรือหนี้สินอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยรับรู้

ข้อ ๖๙ ในกรณีที่ไม่ได้กำหนดในข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือกฎหมาย ให้นำระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรีมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙/๐ ให้อธิการบดีรักษาการตามข้อบังคับนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ
ประกาศ หรือกำหนดครึ่งปีบังคับเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยการดำเนินการ
ใดๆ ตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

(นายอุ่นวย ยศสุข)

นายกสภามหาวิทยาลัยแม่โจ้